

Kam grejo ljudje v nedeljih? Kam gredo otroci ob dveh? Kaj vzamem v roko, kadar kaj kupujem?

Kje stanujejo kmetje, kje mestojani? Kje visé zvonovi? Kje je živina po letu, po zimi? Ravno tako naj se vpraša z drugimi prilogi te verste.

Toživnega in storivnega (ki pa stoji tukaj namesto skazavnega) želé predlogi: pod, med, nad, pred.

Kam vzame gospodar popotnika? Kam se je usedel? Kam devam blazino?

Kje leži pes? Kje po letu radi počivamo? Kje je klet? Kje koplje rudokop?

Ravno tako se ravná z drugimi predlogi te verste.

Učitelj lahko tudi poočituje predloge, kazaje na tabli razmerje reči (Verhältniss der Gegenstände zu einander).

Naredim tukaj na tabli krog, in vanj postavim piko = ○

Kje je pika?

Postavim piko vzgor, ○

Kje pa je sedaj pika?

Postavim jo poleg kroga, ○

Kje je sedaj?

Tako more učitelj vse prostore otrokom pojasnovati.

Iz tega bodo spoznali otroci, da predlogi povedó razmerje reči med sabo; predloge pa jih imenujemo zato, ker stojé pred imeni.

Bolj na drobno se vidi to poočitanje v nemškem časopisu „Oesterr. Schulbote“ l. 1861., str. 195.

(Dalje prik.)

Iz zgodovine keršanske ljudske šole.

(Dalje.)

Odprava reda jezuitarskega bilo je v trojnem obziru pomembno za ljudsko šolo.

1. Imeli so Jezuiti precej ležečega posestva. Že od prvega niso hotli tega premoženja potegniti v državno denarnico, temuč namenili so ga obrniti, za kar je bilo od prvega namenjeno, tedaj za ljudsko odgojevanje in izobraženje. Tedaj so tudi ljudske šole, ki so bile do sedaj zanemarjene, nekaj pričakovale.

2. Imeli so Jezuiti veliko latinskih šol. Bolje je kazalo manjše takošne šole odpraviti, namesto njih pa vstanoviti nemške. In zares dobil jo 14. oktobra grof Blümeger ukaz, da naj se popusté manjše gimnazije, ki nimajo po več, kakor po 2. ali 4. razrede, namesto njih pa naj se napravijo nemške šole.

3. Ker so učene šole povsod drugim v roke prišle in se popolnoma preuredile, niso mogli začetnih šol v nemar pusčati, tako da bi se ne bile z unimi vjemale. Iz tega pa, kar smo popred govorili, vidi se, da so se tudi na nje ozirali. To pa je sedaj za nas naj bližnje in vredno, da naj poprej pre-mišljujemo.

Na čelo osnove za splošno preurejanje šol postavili so te tri točke:

1. Vsak podložen naj se po svojem stanu in poklicu za potrebo podučuje.

2. Povsod naj se stavijo sposobni učitelji, in naj se skerbi, da se spodrejšajo.

3. Učilništvo (Studieneinrichtung) naj se vpelje, ki bo povsod enakolično, popolnoma, praktično in stanovitno; enakolično, kar zadeva splošno podučevanje, da bi se pri podložnih enako mišljenje zbujevalo in domorodni duh budil; popolnoma, kar zadeva osebe, ki se imajo podučevati in tvarino, ki naj se prednaša, — praktično, da se odpravi ves pedantizem, da se opusté vse prepirne vprašanja, da se mladost v tvarinah, kojih se jih je naučila, vadi stanovitno, da se odloči šolski zavod, s kojim pa naj se dobro gospodari, in da se šolstvo ogleduje in vodi.

Kar začetne šole zadeva, ločil je že načert Hägelin-ov in spodnjo-avstrijske šolske komisije šole v glavnem mestu, po mestih in deželi. Za vsako teh trojih je bilo zapovedano, koliko je treba v njih za potrebe ljudstva učiti.

Kar drugo vprašanje zadeva, treba je bilo skrbeti za učitelje, kateri bi bili kos svoji nalogi, in tretjič, da se vpelje povsod enakoličen praktičen načert za normalno šolo. Obnirli so se tukaj na moža, kateremu je že davno pred vladni svetovavec vse zaupal, in nad katerim so se zavoljo tega v normalni šoli spodtikovali, in čigar prošnjo za oprostitev prejeli so pred pol letom.

Prišel je tedaj 15. januarja l. 1774. naj višji ukaz, da naj P. Gruber podučuje tiste, ki hočejo spoznati metodo nor-

malke in pripraviti se za učitelje. V postu naj se nauk začne, in za to sposobni naj se pri šolski komisii oglasé. Tistim, ki se bodo dobro obnašali, obljubljene so bile učiteljske službe.

Razglašeno je bilo tudi po kronovinah, da naj se tisti, ki imajo veselje do učiteljskih služb, in ki nemški razumejo, podajo na Dunaj, kjer se bo podučevanje začelo, da bodo mogli po deželah razširjati novo metodo.

Ob enem dobil je pa tudi Gruber ukaz, da naj izdelava načert za normalno t. j. za glavne šole. Njegov načert je imel marsikaj dobrega, posebno kar zadeva podučevanje v posameznih tvarinah; bil je postavljen na podlago metode v Saganu, in je posebno povzdigoval tabele *); Gruber je zahteval skupaj 37. tabel.

Njegov nasvet predložen je bil učilniški dvorni komisii (Studienhofcommission) mesca aprila, in posvetovali so se o njem pri šolski komisii in vladi. Pri šolski komisii omahovalo je posvetovanje posebno zavoljo tega, ker še vendar ni bilo določeno, ali naj se normalna šola združi z realno kupčijsko akademijo, ali pa naj bo sama za se; sicer so pa načert poterdili in poslali ga dvorni komisii nazaj.

Preden je pa ta komisija cesarici to predložila, zgodilo se je nekaj, kar je vse te obravnave v novo pot zasuknilo, in reč, za katero so se leta in leta poganjali in posvetovali, bila je doveršena prav kmali in dobro.

Vse dosedanje poskušnje pripeljale niso do konca. Načert, katerega je dvorna komisija osnovala v zadevah overženega reda Jezuitov, poterdila je sicer cesarica; ko je bilo pa treba načert na drobno izdelati, najdlji pa niso sposobnejšega moža, kakor Gruber-ja, ki je pred to leto načert šolske komisije bil izdelal, od katerega tudi boljšega in kaj drugega pričakovati ni bilo.

Kar je bilo pa še bolj žalostno, da tudi dunajska normalna šola in druge šole v poglavitem mestu niso bile vredjene.

Vse je tedaj kazalo na eno stran, od kodar upali so zboljšanja in pomoči.

(Dalje prih.)

---

*) Ta metoda je bila takšna, da so za podučevanje stavili le prve čerke besede, katero so hotli povedati, p.: K. n. i. p. p. = Keršanski nauk ima pet poglavij.